

Inatsisartunut Ilaasortaq, Mikivsuk Thomassen, Inuit Ataqatigiit
/Maani

Qeqertat pillugit § 37 naapertorlugu apeqquteqaammut 2021-174-imut akissut

Asasara Mikivsuk Thomassen

17-12-2021
Sags nr.: 2021 - 21435
ID. nr. 71077018

Inatsisartut suleriaasianni § 37 naapertorlugu Qeqertat pillugit Naalakkersuisunut apeqquteqaateqarputit. Apeqqutitit uannit akineqartussatut innersuunneqarput. Apeqqutitit matuma kinguliani ataasiakkaarlugit allanneqarput, akissummillu malitseqarlutik.

Postboks 909
3900 Nuuk
Tlf.: (+299) 34 50 00
E-mail: box909@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

Apeqqut 1. Naalakkersuisut Qaanaap nunaqarfianut Qeqertanut pilersaarutit qanoq ingerlanersut nassuaateqarsinnaappat?

Akissut: Qeqertani illuliortiternissaq pillugu Naalakkersuisut massakkut pilersaaruteqanngillat.

Sanaqateqarluni illuliornissamut aaqqiissut 2017-mili kommuninut tunniunneqarnikuuvoq. Tassunga tunngatillugu kommuninut ataatsimut tapiissutit aqqutigalugit 2017-imiilli Nunaqarfinnut Isorliunerusunullu Inissialiortiternermut Pilersaarummut aningaasanik immikkoortitsisoqartarpoq.

Tunniussinissaq pillugu isumaqatigiisummi 2017-imeersumi ima allassimasoqarpoq:

”- Susassaqartut isumaqatigiipput, 1. januar 2017 aallarnerfigalugu aningaasaliissutit kommunit tigussagaat. Aaqqissugaanerup iluarsartuuteqqinnerata kinguneranik suliassanik kommuninut tunniussuineranut Naalakkersuisut pingaarnersiunerannut atatillugu aningaasaliissutit nuunneqarput.

- Kommunini illussanut ikkussoriaannarnut, illunut sunut tamanut atorqeqsinnaasunut imaluunniit illulianut sanaqataaffiusunut kommunit aningaasaliissutit atussavaat. Aningaasaliissutit kommunit akornanni agguarneqarput, aningaasaliissutit 50 procentii ¼-inngorlugit kommuninut tamanut agguanneqarnerisigut. 50 procentit sinneruttut kommunit akornanni agguanneqarput, kommunini ataasiakkaani najugaqarfinni 700-t ataallugit inoqartuni agguaanerme naatsorsuinikkut.

- Tamanna tunngavigalugu susassaqartut isumaqatigiipput, ataatsimoortumik tapiissutit 2017-imi 25,3 mio. kr.-inik kiisalu 2018-imit 26,5 mio. kr.-inik qaffanneqassasut.”

Taamaalilluni ataatsimoortumik tapiissutit pillugit isumaqatigiisummi atuarneqarsinnaavoq, aningaasaliissutit affai maannakkut kommunit tallimaasut akornanni agguarneqartartut, aningaasaliissutillu affaata aappaani kommunini

ataasiakkaani najugaqarfiit amerlassusaat aallaavigineqartartut. Massakkut kommuninut tallimaasunut ataatsimoortumik tapiissutit ukiumut agguarneqartarnerat, konto pingaarnermut 20.05.20 Kommuninut ataatsimoortumik tapiissutininut missingersuutininut ilanngussami atuarneqarsinnaavoq.

Taamaalilluni ataatsimoortumik tapiissutit pillugit isumaqatigiissut innersuussutigalugu nunaqarfinni, nunaqarfinnilu isorliunerusuni sanaartugassanut typininut assigiinngitsunut ukiumut aningaasaliissutigineqartartut agguataarneqarnissaat, kommunalbestyrelsit 2017-imiilli akisussaaffigaat.

2006-imi sanaqateqarluni illuliornissamat aaqqiissut taamani atuuttoq naapertorlugu, kingullermik 2006-mi Qeqertani sisamanik illuliorortoqarpoq. Illut 2007-imi atulernerqarput.

Apeqqut 2. Naalackersuisut Qeqertani imeqarfissamat suliaq sumut killinnersoq nassuaateqarsinnaappat?

Akissut: Akissuteqarnissami Nunalerinermut, Imminut Pilersornermut, Nukissiutininut Avatangiihinullu Naalackersuisoqarfik tapersiissuteqartinneqarpoq.

Nukissiorfiit tulliuuttutut paasissutissiivoq:

”Qeqertat pilersornissaannut imeqarfik suli sanaartorneqarpoq. Imeqarfiup illutassaa naammassillugu sanaartorneqareerpoq, maskiinalli ikkussunneqarnissaa kinguaattooqqalluni. Uani maskiinaq Qeqertanut assartorneqarnerani innarlarsimanera, taamaattumillu atorineqalersinnagu iluarsaanneqartariaqarnera patsisaavoq. Imeqarfik kingusinnerpaamik 2022-mi septembarimi atulertussanngorlugu, maskina iluarsaataq 2022-mi ikkussuutissallugu Nukissiorfiup naatsorsuutigaa.”

Apeqqut 3. Naalackersuisut Qeqertani attaveqaatitigut attaveqaasersuissamaapat?

Akissut: Inoqarfinnut ataasiakkaanut, inoqarfinniillu ataasiakkaanit nalunaarasuartaatitigut attaveqaatinik pilersitsisarneq, ingerlatsinerlu (ungasissumut attaveqaatigiinnermik aamma taaneqartartoq) Tusass-ip akuersissutaa naapertorlugu Tusass-ip isumagisaraa. Ungasissumut attaveqaatigiinneq pillugu suliasaq qanoq isumagineqassanersoq inatsisitigut sinaakkuserneqarnikuunngilaq. Tamanna patsisigalugu, Tusass Qeqertanut pilersuisussaataasooq oqaatigineqarsinnaanngilaq.

Ungasissumut attaveqaatigiinnermik Tusass suliassamik sularinninnissaanut piimasaqaasiortussamik, nalunaarasuartaatinut tunngatillugu politikkipisaaq Naalackersuisut sularaat.

Apeqqut 4. Naalackersuisut Qeqertanut timmisartuaqqamik angalassassisarneq ukiuni kingulerni ingerlanneqanngitsooq pilersaaruteqarfigivaat?

Akissut: Qeqertat kiffartuussinissami isumaqatigiissummi ilaatinneqarsinnaanera pillugu, Air Greenlandimut kiffartuussinissami isumaqatigiissummi immikkut piimasaqaatitaqarpoq. Qanoq akulikitsigisumik/akuttutigisumik timmisartuussisoqartassanersoq, qanorlu akeqartitsisoqassanersoq Air Greenlandimut isumaqatigiissusiorfigineqartariaqassaaq, soorluttaaq ilassutitut aningaasaliissutissanik suliaq Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliamut saqqummiunneqartariaqassasoq.

Pisortanit akuerisaasumik qulimiguulinnut mittarfissaliortoqarnissaanik massakkut pilersaaruteqanngilaq, aalajangersimasumillu angallassivimmik pilersitsissagaanni pisortanit akuerisaasumik qulimiguulinnut mittarfeqarnissaa piimasaqaataalluni.

Qulimiguulinnut mittarfiliortoqassaguni tamanna Nunatta Karsianut 1-2 mio. koruunit akornanni akeqassangatinneqarpoq, tamatumalu saniatigut Mittarfeqarfinnut isumaqatigiisummi tunngaviulluni ingerlatsinissami isumaqatigiissut ataavartog ilanngullugu aningaasalersorneqassalluni. Qulimiguulinnut mittarfinnut 36-t missaanniittunut tunngatillugu nalinginnaasumik ingerlatsinissaq, ammatitsinissaq matoqqatitsinissarlu pillugit KNI kiffartuussinissami isumaqatigiissusiorfigineqarnikuuvoq. Assingusumik Qeqertani isumaqatigiissusiorortoqassagaluarpoq.

Apeqqut 5. Naalackersuisut qeqertani inuttoqussuseq tunngavigalu nunaqarfittut naqissuserneqarnissaa suut aporfiuppat?

Akissut: Apeqqummut akissuteqarnissami Isumaginninnermut, Suliffeqarnermut Nunamullu Namminermet Naalackersuisoqarfik tapersiissuteqartinneqarpoq.

"Inoqarfinnut akisussaaffiit pilersaarutillu kommunit aamma immikkoortortamut akisussaallutik oqartussaasut akornanni tunngaviusumik agguataaqapput.

Kommunit aqunneqarnerat pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 29, 17. november 2017-imeersoq kiisalu Kommunalbestyrelsinut, nunaqarfinni aqutsisunut ilagiillu sinniisaannut qinersisarnerit pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. 27, 28. november 2016-imeersoq naapertorlugit, inoqarfinni sorlorni nunaqarfinnut aqutsisussanik qinersisoqassanersoq kommunalbestyrelsip aalajangigassaraa. Taassuma malitsigisaanik inoqarfik (nunaqarfik) pineqarnerisoq, pineqannginnersorluunniit kommunalbestyrelsip nalilertussaavaa.

Taaquut "nunaqarfik" inissisimaneralu pillugit

Aaqjissuussaanermet isumalioqatigiissitap 2005-imili oqaatiginikuuaa, inoqarfiit pillugit illoqarfik nunaqarfillu atornerqaratik, inoqarfinnut tamanut inoqarfik atorneqassasoq.

Nuna tamakkerlugu pilersaarusiarnut nassuiaammi 2015-imeersumi qupp. 74-imi ilaatigut ima allassimasoqarpoq:

" Ullumikkut sumiiffiit nunaqarfiit aqutsisuinut qinersiviusartut nunaqarfittut nalilerneqartarput."

Taamaalilluni inoqarfiup nunaqarfinngortinneqarnissaa pillugu Naalackersuisut akisussaaffiginagu, kommunit akisussaaffigaat.

Ilanngullugu ilisimatitsissutigineqarsinnaavoq, nuna tamakkerlugu pilersaarusiarnut nassuiaammi 2016-imeersumi 2017-imeersumilu innersuussutigineqarmat, "illoqarfik" aamma "nunaqarfik" atorunnaarlugit "inoqarfik" assigiinngitsunik ilassutitalerlugu atorneqartalissasoq. Taamaalilluni immikkoortut arfiniliupput:

Inoqarfiit inuttussusaat malillugit agguataarnerat		
Qallunaatut taaguut	Kalaallisut taaguut	Nassuiaat
Dansk betegnelse	Grønlandsk betegnelse	Definition
Hovedstad	Inoqarfik pingaarnersaat	Innuttaasut > 6.000 indbyggere
Hovedbosted	Inoqarfik pingaarnarit	Innuttaasut 3.000-6.000 indbyggere
Større bosteder	Inoqarfik annerit	Innuttaasut 700-2.999 indbyggere
Bosteder	Inoqarfik	Innuttaasut 200-699 indbyggere
Mindre bosteder	Inoqarfik minnerit	Innuttaasut 50-199 indbyggere
Mindste bosteder	Inoqarfik minnerpaat	Innuttaasut < 50 indbyggere

Aallerfik: Nuna tamakkerlugu pilersaarusiarnut nassuiaammi 2016-imeersumi qupp. 64 aamma
Nuna tamakkerlugu pilersaarusiarnut nassuiaammi 2017-imeersumi qupp. 45

Taamaalilluni pilersuisussaatitaanermut atatillugu immikkut inissisimanermut siuliani agguataarineq toqqaannartumik atassuteqanngilaq.

Tamatuma saniatigut immikkoortortanut politikki malillugu inoqarfik pilersorneqassanersoq, pilersorneqassannginnorsorluunniit immikkoortortat ataasiakkaat naliliissallutik piginnaatitaapput. Inoqarfinni ataasiakkaani nunaqarfinni aqutsisunut qinersisoqarnissaa pillugu kommunalbestyrelsip aalajangiineranut, naliliineq taanna attuumassuteqanngilaq.”

Neriuppunga qulaani allaqqasuni apeqquteqaatitit akineqartut.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Mariane Paviasen